

VALTIONEUVOSTON ASETUS KALASTUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 12 §:N VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotetaan, että valtioneuvosto antaisi asetuksen kalastuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 12 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Muutoksella poikettaisiin Luonnonvarakeskuksen tutkimusnäytön perusteella vuosina 2024 ja 2025 siian verkkokalastuksessa käytettävästä yleisestä 45 millimetrin solmuvälistä Merenkurkun alueella. Väliaikaisen säännöksen perusteella Merenkurkussa voisi pyytää karisiikaa vähintään 38 mm ja enintään 40 millimetrin taikka vähintään 45 millimetrin solmuvälin verkoilla kesä-elokuussa syvissä vesissä. Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan heinäkuun alusta 2024.

PERUSTELUT

Kalastusasetuksen muutoksen (2022/847) mukaan siian verkkokalastuksessa solmuvälin tulee Perämeren eteläpuolella olla vähintään 45 millimetrin vuoden 2024 alusta alkaen. Muutoksen tavoitteena on parantaa erittäin uhanalaisten vaellussiikakantojen tilaa.

Merenkurkun alueella, jossa Suomen merialueen siikasaaliista pyydetään vajaa kolmannes, vuonna 2022 tehty solmuvälin muutos on merkittävä, joten muutos 40 millimetristä 45 millimetriin tulee tällä alueella voimaan vasta siirtymäkauden jälkeen 1.7.2024. Merenkurkun alueella siian kalastuksen säätely kiristyy eniten. Tällä alueella pyydetään vaellussiian lisäksi myös merikutuista karisiikaa sekä paikallisia saaristosiiikoja ja merkittäviä määriä ahventa, jonka kalastuksessa saadaan sivusaaliina siikaa.

Vuonna 2022 vahvistetun kalastusasetuksen muutoksen yhteydessä todettiin esittelymuistiossa, että kalastuslain 47 §:n nojalla ELY-keskus voi Luonnonvarakeskuksen tutkimushankkeesta mahdollisesti saadun puoltavan tieteellisen näytön perusteella myöntää poikkeuksia siten, että Merenkurkussa siiankalastus pienemmillä solmuväleillä voisi jatkua syksyisin. Toinen vaihtoehto on tieteellisen näytön perusteella valmistella asetuksen 12 §:n muutos tämän mahdollisuuden huomioon ottamiseksi.

Tämän perusteella maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut Luonnonvarakeskuksen tutkimushankkeen, jossa on vuonna 2023 selvitetty Merenkurkun alueella saatavien siikojen alkuperää ja mahdollisuutta pyytää paikallista siikaa nykyisellä 40 millimetrin solmuvälillä. Luonnonvarakeskus on 16.4.2024 raportoinut alustavasti tutkimustyön tuloksista.

Luonnonvarakeskuksen raportin perusteella kesä-, heinä- ja elokuussa leveyspiirien 63°30'N ja 62°30'N välisellä ja vähintään 20 metrin syvyisillä merialueilla saadaan saaliiksi valtaosiltaan karisiikaa. Karisiian kanta on tällä alueella hyvässä tilassa ja sitä voidaan hyödyntää optimaalisesti vähintään 38 millimetrin solmuvälin verkoilla. Vähintään 40 millimetrin verkot ovat osittain liian harvat karisiian pyyntiin. Toisaalta tiedetään aiempien tutkimusten perusteella, että 41 – 44 millimetrin verkot voivat antaa saaliiksi keskenkasvuisia vaellussiikoja.

Tutkimustulokset osoittavat lisäksi, että syyskuussa karisiian osuus siian kokonaissaaliista vähenee ja että saalis koostuu lokakuussa pääosin suojelun tarpeessa olevasta vaellussiasta, jota varten vuonna 2022 vahvistettiin vähintään 45 millimetrin solmuvälivaatimus. Tämän vuoksi näitä tärkeitä siian kalastuskuukausia ei voida sisällyttää karisiialle tarkoitettuun solmuvälipoikkeukseen.

Siian kalastuksen kannalta tärkeitä kalastuskausia Merenkurkun alueella ovat myös syksy, talvi ja kevät. Niiden osalta on tarpeen jatkaa kohdennetun karisiian kalastuksen mahdollisuuksien selvittämistä (eri vuodenajat, eri syvyydet ja alueet) Merenkurkun alueella, jotta saadaan lisää tutkittua tietoa karisiian esiintymisestä ja sen kohdennetun kalastuksen mahdollisuuksista.

2. Ehdotus

Siian verkkokalastuksessa käytettävän solmuvälien säätely on keskeinen käytettävissä oleva keino, jolla voidaan pyrkiä varmistamaan kalastuksen kestävyys ja kohdentuminen haluttuun kalakantaan.

Kalastusasetuksen 12 §:ssä oleva yleinen 45 millimetrin solmuvälivaatimus siian verkkokalastuksessa meressä ei sovellu karisiikakantojen kalastukseen Perämerellä, jota varten on säädetty pykälän 4 momentin 1 ja 2 kohdissa olevat pienemmät solmuvälivaatimukset. Luonnonvarakeskuksen suorittamien tutkimusten mukaan Merenkurkun alueella voitaisiin toimia vastaavalla tavalla siten, että kalastus kohdistuu hyvässä tilassa olevaan karisiikakantaan.

Ehdotuksella edistetään kalastuslain mukaisesti parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen kalastuksen pidemmän aikavälin kestävyttä (kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu) ja se koskee sekä kaupallista kalastusta että vapaa-ajankalastusta.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että ”*Kotimaisen kalan kulutusta, saatavuutta ja vientiä lisätään keventämällä kalankasvatukseen liittyvää luvitusta ja sääntelyä, parantamalla vapaa-ajankalastuksen mahdollisuuksia ja ammattikalastajien toimintaedellytyksiä.*”. Tällä asetusehdotuksella toteutetaan ko. hallitusohjelman kirjausta.

3. Yksityiskohtaiset perustelut

12 § Verkkokalastusta koskevat säännökset

Merenkurkun alueella harjoitettavaa karisiian verkkokalastusta ehdotetaan säädeltävän kalastusasetuksen 12 § 4 momenttia koskevalla uuden 6 momentin väliaikaisella poikkeuksella siten, että verkon solmuväli voisi siikaa pyydetessä kesä-, heinä- ja elokuussa leveyspiirien 63°30'N ja 62°30'N välisen alueen ja vähintään 20 metrin syvyisillä merialueilla olla vähintään 38 millimetriä ja enintään 40 millimetriä taikka vähintään 45 millimetriä. Poikkeusehdotus perustuu Luonnonvarakeskuksen vuonna 2023 toteutettaman tutkimuksen näyttöön siitä, että näin säädeltynä saadaan saaliiksi valtaosiltaan hyvässä tilassa olevaa karisiikaa. Poikkeuksen valvonnan helpottamiseksi 20 metrin syvyys määriteltäisiin keskisyvyyden mukaan. Keskisyvyydellä tarkoitetaan keskimääräisen vedenkorkeuden perusteella mitattava syvyys.

On tarpeen jatkaa kohdennetun karisiian kalastuksen mahdollisuuksien selvittämistä Merenkurkun alueella, jotta saadaan lisää varmuutta karisiian esiintymisestä ja sen kohdennetun kalastuksen mahdollisuuksista.

Poikkeusmääräystä sovellettaisiin vuosina 2024 ja 2025, jonka jälkeen sen vaikutukset ja uudet tutkimustiedot arvioitaisiin ja tehtäisiin päätös mahdollisesta jatkosta sellaisenaan tai laajennettuna.

Voimaantulo

Kalastusasetuksen 12 §:n väliaikaisen muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.7.2024 heti pykälään liittyvän Merenkurkun siirtymäajan umpeutumisen jälkeen. Tällä tavalla Merenkurkun vapaa-ajankalastajilla sekä kaupallisilla kalastajilla on mahdollisuus harjoittaa karisiikaan kohdistuvaa pyyntiä 38 – 40 millimetrin verkoilla vähintään 20 metrin syvissä vesissä. Asetuksen 12 §:n uuden 6 momentin sisältämän väliaikaisen poikkeuksen voimassaolo päättyisi 31 päivänä elokuuta 2025.

4. Esityksen vaikutukset

Verkon solmuvälisäätelyn vaikutuksiin ja niiden arviointiin liittyy paljon epävarmuutta. Voidaan kuitenkin arvioida, että siikaa verkoilla pyytävien saaliit tulevat Merenkurkun alueella merkittävästi pienenevän siirtymäkauden päätyttyä 1.7.2024, koska vaaditun solmuvälin muutos on tällä alueella suurin. Merenkurkussa on myös suurin lukumäärä siiankalastukseen erikoistuneita kaupallisia kalastajia muutoksen vaikutuspiirissä.

Ehdotettu poikkeus, jonka turvin Merenkurkun alueella voitaisiin pyytää kohdennetusti karisiikaa syvistä vesistä kesä-elokuussa pienentäisi jonkin verran siirtymäajan umpeutumisen jälkeen aiheutuvaa saalisvähenemää. Lisäksi se vähentäisi verkkokalastuksen siirtymistä siian sijasta Merenkurkun ahvenkantoihin, mikä vähentäisi riskiä ahvenkantojen heikentymiselle.

Tärkeitä siian kalastuskausia ovat myös syys-marraskuu sekä talvi ja kevät. Karisiian kohdennetun kalastuksen mahdollisuuksien tutkimista on siten tarpeen jatkaa Merenkurkun alueella sekä Itäisellä Suomenlahdella, kuten myös uusien solmuvälivaatimusten vaikutuksien seuranta.

5. Annetut lausunnot

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunnot kalastuksen kannalta keskeisiltä viranomais- ja tutkimustahoilta sekä kalastusalan sidosryhmiltä. Yhteensä annettiin 12 lausuntoa.

Luonnonvarakeskus katsoo, että asetusmuutos on perusteltu. Luken mukaan asetus olisi syytä muotoilla tarkemmin siten, että karisiian kalastus on yksiselitteisesti sallittu vain yli 20 metrin syvyydeltä.

Suomen Ammattikalastajaliitto ja Österbottens Fiskarförbund katsovat, että 45 millimetrin solmuvälivaatimuksen voimaantulon ja ehdotetun karisiikapoikkeuksen sosioekonomisia vaikutuksia olisi pitänyt arvioida paremmin. Säätelyllä tulee olemaan kielteisiä vaikutuksia Merenkurkun alueella ja lisäksi ahvenen kalastus tulee vaikeutumaan. Säätely voi myös vähentää kiinnostusta paikallisen saaristosiiian istutuksille ja siian kuturauhoitukselle. Lausunnonantajat ovat myös aiemmin tuoneet esille, että Luonnonvarakeskus on todennut, että kalastuksesta säästyneitä siikoja joutuu hylkeiden syömiksi. Tämän vuoksi tarvitaan lisätoimia hylkeiden metsästysaikojen ja suojelualueiden osalta. Lisäksi toivovat, että Luonnonvarakeskukselle annetaan tehtäväksi säätelyn biologisten ja sosioekonomisten vaikutusten seuraamiseksi ja ministeriöllä tulee olla valmius säätelyn uudelleen arvioimiseksi ja palaamiseen aiempiin solmuväleihin, jos vaellussiikakannan tilan ei todeta parantuvan.

Kalatalouden Keskusliitto kannattaa asetuksen muuttamista esitetyssä muodossa. Keskusliitto peräänkuuluttaa Suomenlahden itäosassa (Loviisan ja Virolahden välinen merialue) vastaavia tutkimuksia ja ratkaisuja karisiian pyyntimahdollisuuksista rajatulla alueella ulkosaaristossa.

WWF katsoo, että karisiikaan kohdistuvaa pyyntiä tulee seurata pidemmällä aikavälillä ja, että esityksen mukainen solmuvälipoikkeus karisiian kalastukseen vuosille 2024 ja 2025 tulee sitoa tutkimushankkeeseen, jonka avulla pystytään arvioimaan kalastuksen säätelyn toimivuutta ja keräämään lisää tutkittua tietoa karisiian esiintymisestä ja sen kohdennetun kalastuksen mahdollisuuksista.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö SVK toteaa, että siian verkkokalastuksen ongelmana merellä on pitkään ollut vaellussiikojen kalastaminen liian pienikokoisina ennen sukukypsyyden saavuttamista. SVK:n näkemyksen mukaan ehdotettua kalastusasetuksen 12 § 6 momentin sisältöä pitää muuttaa vastaamaan 12 §:n muiden momenttien muotoilua ja säätää kyseisellä alueella karisiian pyyntiin sopiville verkon solmuväleille sekä pienin että suurin sallittu solmuväli, eli vähintään 38 ja enintään 40 mm. Tutkimusten mukaan esimerkiksi 43 millimetrin solmuvälin verkko pyytää lähes pelkästään vaellussiikaa, jonka pyytämistä keskenkasvuisena tulee välttää.

Ympäristöministeriöllä ei ole huomautettavaa edotukseen ja mainitsee pitävänsä tärkeänä, että vaellussiian suojelua edistetään. Metsähallituksella ei ollut lausuttavaa muutosesityksestä ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut-yksiköllä ei ollut muutosehdotukseen huomautettavaa.

Suomen Luonnonsuojeluliitto ei ole esityksestä innostunut ja Liitto pitää tärkeänä, että jos muutoksen vaikutuksia seurattaisiin tarkasti. Tornio-Muoniojokiseura ja Kukkolankosken Osakaskunta eivät kannata asetuksen muutosesitystä, koska katsovat, että se vaarantaisi Tornionjoen vaellussiikakantaa.

Annettujen lausuntojen perusteella asetusehdotusta on tarkennettu siten, että karisiian verkkokalastus sallittaisiin 38 – 40 millimetrin tai vähintään 45 millimetrin solmuvälin verkoilla. Tällä tavalla suljettaisiin pois 41 – 44 millimetrin verkkojen käyttö syvissä vesissä, koska niillä saa vain vähän karisiikoja, mutta keskenkasvuisia vaellussiikoja voi kyseisillä solmuväleillä jäädä saaliiksi. Luonnonvarakeskus pitää muutosta perusteltuna ja Österbottens Fiskarförbund on arvioinut, että karisiikaa ei Merenkurkun alueella pyydetä kyseisillä verkkoharvuuksilla. Lisäksi tämän muistion yksityiskohtaisissa perusteluissa on selventävästi todettu, että keskisyvyydellä tarkoitetaan keskimääräisen vedenkorkeuden perusteella mitattava syvyys.